

Kolozsvár története képeslapokon

Andrei Klein gyűjteményéből nyílt kiállítás a néprajzi múzeumban

Kolozsváron, az Erdélyi Néprajzi Múzeumban nyílt meg július 26-án az Andrei Klein gyűjtő Kolozsvárja címet viselő kiállítás. Az eredeti képeslapokból és Kolozsvár történetéhez kapcsolódó dokumentumokból álló gyűjtemény augusztus 26-ig látogatható.

Az emberek többsége élete folyamán valamit biztosan gyűjtött, vagy még mindig gyűjt. Persze keveseknél marad meg ez a hobbi huzamosabb ideig. Viszont nincs talán olyan gyerek, akinek fiókja egyik részében ne bújna meg néhány színes szalvéta, képeslap, apró-cseprő semiség. Felnőtt korunkban már kevés idő jut ilyen „haszontalanságokra”, pedig elképzelni is alig tudjuk, hogy a gyűjtőszendevély egyes embertársainkban mekkora lánggal ég. Nem beszélve arról, mennyire időigényes munka megszerezni és megfelelő állapotban tartani egy gyűjteményt.

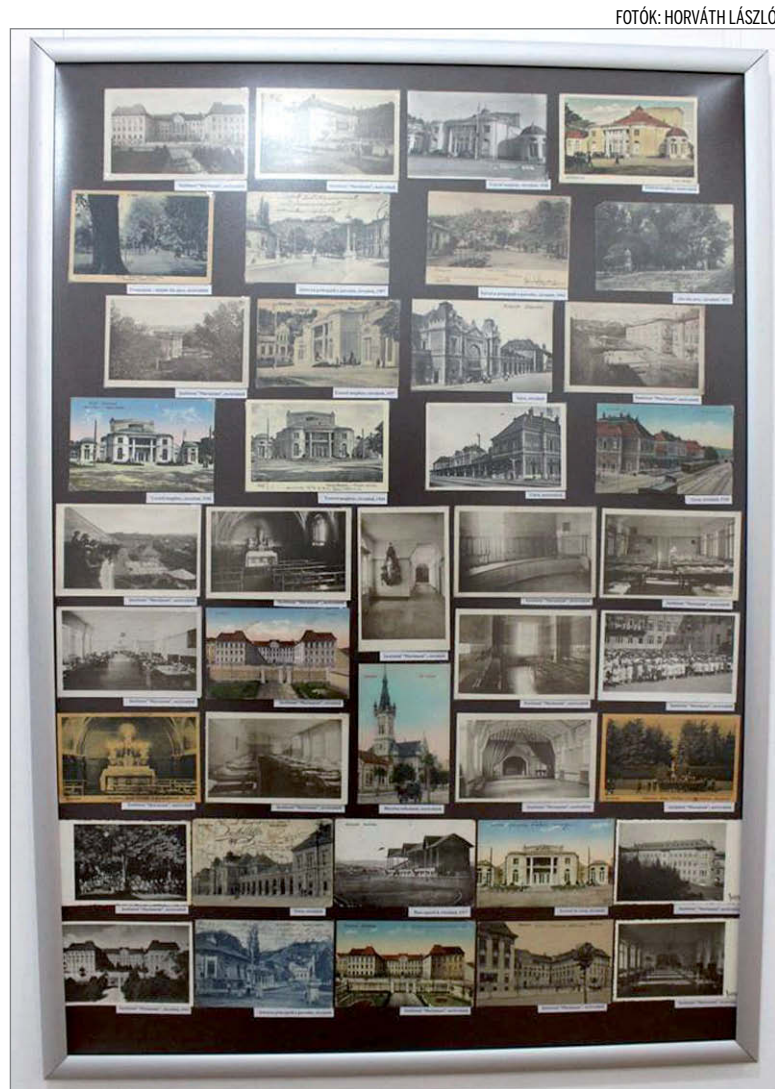
A kiállítás megnyitóján Andrei Klein munkásságát Tudor Sălăgean, az Erdélyi Néprajzi Múzeum igazgatója, Sebastian Goga, a Régi Kolozsvár Egyesület elnöke és Schwartz Róbert, a Kolozsvári Zsidó Hitközség elnöke méltatta. Utóbbi, régi ismeretségükre is hivatkozva elmondta, Klein olyan ember, „aki éjjel-nappal azon gondolkodik, mit gyűjthetne még”. A zsidó hitközség elnöke szerint a gyűjtő önzetlenségére vall, hogy időt és energiát nem kímélve segítette a közeljövőben Kolozsváron megnyíló zsidó múzeum berendezését.

Tisztelgés a mester előtt

A mogilevi lágerben 1942. április 1-jén született Andrei Klein csupán apja, Ernest Klein (1912–1995) szorgalmának és leleményességének köszönhetően élte túl élete első szakaszát. Miután a lágert az orosz csapatok felszabadították, édesanyjával visszatértek Kolozsvárra, ahol később megnősült, majd magánvállalkozásba kezdett. Egy dolog hiányzott a Klein családnak a teljes élethez: a szabadság. Így aztán a 70-es évek elején úgy döntöttek, Izraelbe emigrálnak, ahol évtizedekig jól is ment a soruk. Ennek ellenére, főleg a kincses város iránt érzett szeretete visszahozta őket a 90-es évek elején Kolozsvárra.

A kiállításnak otthon biztosító néprajzi múzeummal egyébként nem új keletű Klein kapcsolata: édesapja, Ernest Klein intarziakészítő munkásságát az Erdélyi Néprajzi Múzeum 2014 tavaszán A fa szerelmese című kiállítás keretében mutatta be. Ugyanabban az évben jelent meg Andrei Klein tollából a Lea. A család története című kötet egy érdekesítő és felkavaró dokumentum a holokausztról és kommunizmusról, a zsidókról és a régi Kolozsvárról, az életről és életörömről, amelyet szintén az egykori Redutban mutattak be. (Az érdekesítő családregény magyar változatát a Bánffy-palotában található Szépművészeti Múzeumban tekinthették meg az érdeklődők.)

A gyűjtő a megnyitón elmondta: családjából Lea volt az egyetlen, aki túlélte a holokausztot, de a háború utáni Izraelben is szomorú sor-

FOTÓK: HORVÁTH LÁSZLÓ

Nagyszerű válogatásban fedezhetőek fel Kolozsvár régi épületei, szobrai

sa volt. A könyv dokumentumértékét mutatja, hogy időközben bekerült a zsidó állam nemzeti könyvtárának forgalmába is.

A néhány ezernyi darabot számláló, legjelentősebb kolozsvári képeslapgyűjteményből mintegy 1000 darabot mutattak be.

Andrei Klein élete során – Romániában és Izraelben egyaránt – fotográfusként dolgozott. Bevallotta, nem igazán szeretett iskolába járni, viszont tanulás helyett bejárta Kolozsvár összes utcáját, így aztán az 50-es, 60-as években kevés ember ismerte jobban a kincses várost, mint ő. Azzal

is tisztában volt, hogy szakmát kell tanulnia, de fotós szinte véletlenül lett. Olyan korszakban vette kezébe a fényképezőgépet, amikor a mesterséget ki-ki a mesterétől lopta el. Klein mentora az a Szabó Dénes volt, aki évtizedekig Kolozsvár egyik legjelentősebb fotográfusának számított. A tárlat megnyitóján Klein úgy emlékezett mesterére, mint aki nagyon szerette Kolozsvárt, de a város mára elfeledte az 1907-ben született és 1982-ben elhunyt kiváló fényképészt.

„Itt az ideje, hogy emlékezzünk rá, aki igazi művész és barát volt, ugyanakkor nagyszerű ember” – mondta Klein. Évtizedekig Szabó Dénes volt az, aki a színházak, az opera művészeiről a legjobb fotókat készítette, és ő vezette sokáig Kolozsvár egyik kiemelkedő fotóstúdióját, a Fotofilmét is. A kiállítás az ő munkásságának is emléket állít egy fénykép-, illetve dokumentumválogatással.

Képeslapokon a város

„Szeretem Kolozsvárt, s mindennap örülök annak, hogy úgy döntöttem, itt akarok élni!” – vallja Andrei Klein, és ez gyűjteményének tematikáján, az általa készített fényképeken is jól látszik. Mindazonáltal egy szomorú dologra is fényt derült a megnyitón: hogy édesapjának ne okozzon gondokat, Izraelbe való távozásakor Klein több ezer negatívot megsemmisített. Nehéz még belegondolni is, mennyi értékvesztés el. De a képeslapgyűjtemény szerencsére megmaradt...

A néhány ezernyi darabot számláló, legjelentősebb kolozsvári képeslapgyűjteményként számon tartott korpuszból kiválasztott mintegy 1000 darab Kolozsvár történetének több mint egy évszázadát öleli fel. Nyomon követhető rajtuk a város fejlődése, változása, láthatók ma már nem létező vagy külalakot váltott épületek, utcák, parkok. Megcsodálhatjuk többek között Kolozsvár főterét a Mátyás-szoborcsoport nélkül, majd annak épülése közben, aztán későbbi képeslapokon láthatjuk, ahogyan már a király uralja a teret.

A képeslapok mellett a kiállításban látható eredeti dokumentumok a kolozsvári zsidó közösség, s annak néhány jeles személyisége, illetve a város kulturális, sport-, kereskedelmi és pénzügyi tevékenységének történetéből fednek fel foszlányokat. A kiállított fényképeken ráismerhetünk a kolozsvári színházak színpadán játszó jeles művészekre, sőt filmszillagok képét is láthatjuk: Jean Marais-t és Florin Piersicet, akiket Andrei Klein a Hét fiú és egy lány című film forgatásakor fényképezett le.

„1966-ban kértek fel, hogy fényképeken örökítem meg a film készítését. Örök élmény maradt számomra az a periódus, Florinnal jó barátok lettünk, később is sokszor találkoztunk, még Izraelben is” – mesélte azokról az évekről a fotográfus-gyűjtő.

A kiállított tárgyak között vannak kevésbé ismert, nagyon ritka s más gyűjtők által is áhított darabok. És hogy még mire jó egy korabeli képeslap? Például arra, hogy tősgyökeres kolozsváriak is elcsodálkozzanak: 1941-ben az akkori Mussolini úton egy szép szálloda állt, amely a Hargita nevet viselte...

A kiállítás augusztus 26-ig tekinthető meg szerdától vasárnapig 10 és 18 óra között.

NÁNÓ CSABA

Egyike az ilyen „csodabogaraknak” Andrei Klein (portrékon), aki annyira megmaradt gyerekkori szenvedélye mellett, hogy amint ő fogalmaz, könnyebb megmondani, mit nem gyűjt, mint azt, hogy miket gyűjtött élete folyamán.

Lakása múzeumnak is beillik, évek hosszú során át szervezett kiállítások kellenének, amíg Klein ki tudná állítani gyűjteménye összes darabját. A mostani tárlaton Kolozsvár egyik legjelentősebb gyűjtője nagyszerű válogatásban osztja meg a közönséggel eredeti képeslapokból és a kincses város történetéhez kapcsolódó dokumentumokból álló gyűjteményének legértékesebb és legreprezentatívabb darabjait.

A kiállítás olyan épületben kapott helyet, amely szerves része a kincses város történelmének, hiszen falai között – az egykori Redutban – koncertezett mások mellett Liszt Ferenc is 1846 novemberében 500 főnyi közönség előtt.

A tárlaton ráismerhetünk számos színészre, filmszillagra, közöttük Florin Piersicre is

A kiállítás a Redutban kapott helyet, amely szerves része a kincses város történelmének